

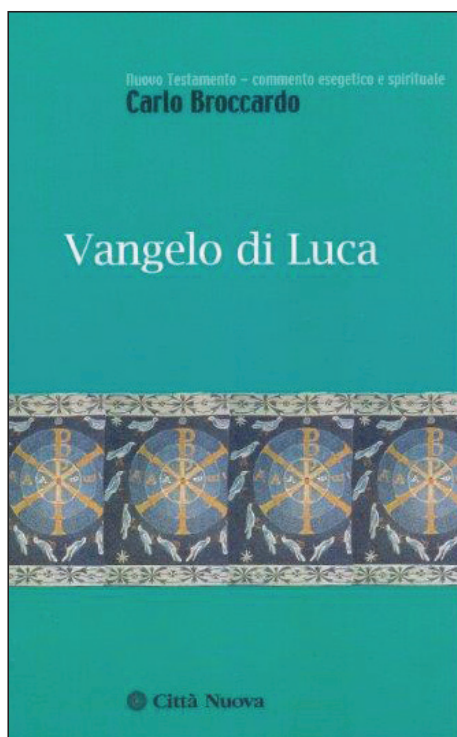
Carlo Broccardo

Vangelo di Luca

(Nuovo Testamento
- commento esegetico e spirituale,

Roma 2012, ss. 260

(Città Nuova Editrice)

Trzecia kanoniczna Ewangelia doczekała się już wielu opracowań, pośród których niemałą liczbę stanowią komentarze. Warto wspomnieć pośród nich choćby te najnowsze, jak: Johnson L. T., *The Gospel of Luke* (Sacra Pagina Series 3), Collegeville, Minnesota 1991; Rossé G., *Il vangelo di Luca. Commento esegetico e teologico*, Città Nuova, Roma 1995²; Fabris R., *I vangeli: Luca*, Assisi 2003; Johnson L. T., *Il vangelo di Luca*, tł. z ang. G. Vischioni, Torino 2004; Langkammer H., *Ewangelia według św. Łukasza* (BLub), Lublin 2005; Meynet R., *L'Évangile de Luc. Rhétorique sémitique*, Paris 2005; Fausti S., *Wspólnota czyta Ewangelię według św. Łukasza* (SKPB 1),

tl. K. Kozak, Częstochowa 2006; Vallet O., *L'évangile des païens. Une lecture laïque de l'évangile de Luc*, Paris 2006²; Pierzchalski J., *Medytacje ze Świętym Łukaszem*, Ząbki 2009; Mickiewicz F., *Ewangelia według Świętego Łukasza* (NKB.NT III/1-2), Częstochowa 2011-2012. Powszechnie wiadomo, że w przeciwieństwie do Janowej Ewangelii, Mateusz i Łukasz powtarzają, ubogacając swoim spojrzeniem, wiele wątków narracji Markowej, tj. życie Jezusa w Galilei, Jego podróż do Jerozolimy, publiczną działalność na dziedzińcu świątyni jerozolimskiej, wreszcie mękę, śmierć i zmartwychwstanie. W czym zatem tkwi oryginalność Łukaszowej Ewangelii? Na to pytanie stara się odpowiedzieć tym razem włoski egzegeta Carlo Broccardo w komentarzu *Vangelo di Luca* (Nuovo Testamento-commento esegetico e spirituale), Roma 2012, ss. 260, wydanym przez znaną oficynę wydawniczą Città Nuova.

Autor komentarza jest kapłanem diecezji padewskiej. Pismo Święte studiował w Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, co w 2005 r. zostało uwieńczone doktoratem. Tytuł jego tezy doktorskiej nawiązywał do zagadnień związanych z Łukaszową Ewangelią, a mianowicie *La fede emarginata. Analisi narrativa di Luca 4-9*, opublikowanej w 2006 r. w Asyżu przez wydawnictwo Cittadella. Aktualnie Carlo Broccardo wykłada na Wydziale Teologicznym Triveneto z siedzibą w Padwie. Współpracuje ze znanymi i cenionymi czasopismami: «Parole di Vita» oraz «Parola, Spirito e Vita». Jest autorem wielu artykułów naukowych i popularnonaukowych z zakresu biblistyki oraz poniższych pozycji książkowych: *I Vangeli. Una guida alla lettura*, Roma 2009 i *Le possibilità inaspettate. Pagine scelte dal Vangelo secondo Luca*, Asissi 2010.

Autor komentarza posługuje się tłumaczeniem tekstu Ewangelii zatwierdzonym przez Konferencję Episkopatu Włoch (CEI) w 2008 r. Komentarz rozpoczyna klasycznie *Prefazione* (Wstęp)(ss. 5-6). Czytelnik otrzymuje w nim cenne informacje dotyczące celu, jaki stawia przed sobą autor. Broccardo pragnie oddać w ręce czytelnika przewodnik po lekturze Ewangelii Łukasza. Nie pretenduje, aby był on wyczerpujący. Chce zwrócić uwagę na pewne istotne akcenty, które pomogą czytelnikowi Ewangelii uchwycić sens całej narracji, oprócz pojedynczych detali. Stąd też komentuje tekst, nie zatrzymując się jedynie na wymowie poszczególnych perykopy, ale chcąc ukazać cały zamysł, który Łukasz proponuje strona po stronie. Jest przekonany, że właściwym czytaniem tekstu trzeciej Ewangelii nie jest jej lektura „po odrobinie”, ale w ciągłości, tj. rozdział po rozdziale (s. 5). Broccardo zanim przystąpi do komentarza Łukaszowej narracji, w introdukcji (*Introduzione*)(ss. 7-11) zapoznaje czytelnika z aspektami: literackimi, teologicznymi i historycznymi trzeciej Ewangelii, uwzględniając

najnowsze wyniki badań w tym zakresie. Podkreśla zatem oryginalny styl literacki Łukasza. Zwraca uwagę na język grecki, którym posługuje się Ewangelista i jego bogate słownictwo. Podkreśla również niezwykle walory narracji Łukasza, pisząc strony Ewangelii trudne do zapomnienia, takie jak przypowieść o miłosiernym ojcu (Łk 15,11-32) czy o uczniach zmierzających do Emaus (Łk 24,13-35). Kolejnym walorem narracji Łukasza jest przywoływanie wielu tekstów ST, które łączą historię Jezusa z wydarzeniami Izraela. Autor komentarza zwraca też uwagę na doskonałą znajomość przez Łukasza tradycji i kultury świata śródziemnomorskiego I wieku po Chr. Wykorzystuje on w swojej narracji schematy powszechnie znane i stosowane w opowiadaniach epoki, w której żyje. Pośród nich na szczególną uwagę zasługuje *synkrisis*, tj. zabieg retoryczny, polegający na porównaniu dwóch osób z wyraźnym zamiarem ich przeciwstawienia (myślimy tu o Janie Chrzcicielu i Jezusie w pierwszych rozdziałach) i opowiadania podróży tak charakterystyczne dla Dziejów Apostolskich, które są z Ewangelią „pierwszą historią chrześcijaństwa”. Jak napisał w Prologu (Łk 1,1-4) do Ewangelii, Łukasz zamierzał opisać nie tylko wydarzenia związane z osobą Jezusa, ale także te, które odnoszą się do grona Jego uczniów i tych wszystkich, którzy uwierzyli w ich przepowiadanie.

Po omówieniu zagadnień wprowadzących następuje komentarz (ss.13-251). Każda komentowana przez Broccardo perykopa Łukaszowej Ewangelii po egzegezie posiada, w myśl założeń metodologicznych komentarza, „pogłębienie” (*approfondimento*) ukazujące bogactwo duchowe narracji. Broccardo całość tekstu Ewangelii dzieli na cztery większe sekcje obejmujące: 1) *Giovanni Battista e Gesù: Gli inizi* (Jan Chrzciciel i Jezus: początki) (Łk 1,1-4,13); 2) *Attività di Gesù in Galilea* (Działalność Jezusa w Galilei) (Łk 4,14-9,50); 3) *In viaggio verso Gerusalemme* (W podróży do Jerozlimy) (Łk 9,51-19,44); 4) *Gesù a Gerusalemme* (Jezus w Jeruzalem) (Łk 19,45-24,53). W bibliografii (ss. 253-255) autor, dzieląc ją na komentarze i studia, odsłania swój warsztat egzegety, a tym samym pokazuje czytelnikom drogę do poszerzenia problematyki dzieła Łukasza istniejące w innych, już bardzo specjalistycznych opracowaniach.

Dokonując oceny egzegetyczno-duchowego komentarza do Łukaszowej Ewangelii autorstwa Carlo Broccardo, należy zaznaczyć, iż autor w pełni „wywiązał się” z postawionych we wstępie celów. Zadecydował z pewnością o tym profesjonalizm, tj. doskonałe przygotowanie językowe i egzegetyczne autora, który przez wiele już lat, poczynsz od studiów biblijnych na Biblicum (od 1998), fascynuje się i wciąż pogłębia znajomość ewangelicznej narracji Łukasza. Bardzo cenne jest podane po egzegezie każdej z perykop pogłębienie, które może

stanować cenną pomoc w przepowiadaniu i szkolnej katechezie oraz formacji grup biblijnych. Jego lektura bowiem, nie pozostawia czytelnika biernym, a w wielu przypadkach wręcz prowokuje, aby szukać dalej. Warto sięgnąć po ten komentarz, aby odkryć raz jeszcze jeden z nakreślonych przez Ewangelistów portretów Jezusa z Nazaretu oraz tych, którzy chodzili z Nim, słuchali Jego przepowiadania i uwierzyli. W dobie poszerzającej się znajomości języków obcych, w tym również języka autora komentarza, wydaje się, iż sięgnie po niego wielu. Należy też żywić nadzieję, że jeden z najnowszych komentarzy egzegetyczno-duchowych do trzeciej Ewangelii zainteresuje również polskich wydawców.

Ks. Jacek Kucharski jest doktorem teologii w zakresie nauk biblijnych, absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i Papieskiego Instytutu Biblijnego w Rzymie. Wykładowcą Pisma świętego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego im. Jana Pawła II (Wyższe Seminarium Duchowne w Radomiu) oraz Instytutu Teologicznego im. św. Józefa Bilczewskiego Archidiecezji Lwowskiej Obrządku Łacińskiego we Lwowie (Ukraina). Jest Moderatorem „Dziela Biblijnego im. Jana Pawła II” w diecezji radomskiej. Autor pozycji książkowych i szeregu artykułów z zakresu egzegezy Starego i Nowego Testamentu, archeologii biblijnej oraz semantyki języków biblijnych.